

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. У статті досліджено проблемні аспекти інвестиційної діяльності в Україні у розрізі забезпечення продовольчої безпеки. Запропоновано перспективні шляхи покращення інвестиційного клімату в агропродовольчому секторі задля зміцнення позицій держави та гарантування її продовольчої безпеки.

Ключові слова: інвестиційна діяльність; інвестиційний клімат; інвестори; продовольча безпека; раціональне споживання.

INVESTMENT SUPPORT OF FOOD SECURITY SYSTEM IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS

Abstract: The article examines the problematic aspects of investment activity in Ukraine in terms of food security. Promising ways to improve the investment climate in the agri-food sector are proposed to strengthen the state's stability and ensure its food security.

Keywords: investment activity; investment climate; investors; food security; rational consumption.

Теза про те, що інвестиції є найважливішим чинником розвитку економіки, набуває своєї беззаперечності у дискусіях вітчизняних та зарубіжних учених. Значення інвестицій, спрямованих на розвиток сільськогосподарського виробництва, знаходить відображення не лише в можливості пришвидшити процеси відтворення та підвищити його ефективність, а й в активізації економічних процесів у інших галузях і сферах економіки [1]. Забезпечення притоку інвестицій в агропродовольчий сектор має на меті не лише розбудову інфраструктури та створення позитивного економічного ефекту, але й гарантування продовольчої безпеки держави, що є запорукою соціальної стабільності та сталого розвитку суспільства.

Розглянемо динаміку частки капітальних інвестицій у сільське господарство у загальній структурі капітальних інвестицій в Україні в табл. 1.

Таблиця 1 – Динаміка частки капітальних інвестицій у сільське господарство у загальній структурі капітальних інвестицій в Україні

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Усього капітальних інвестицій в економіці України, млн. грн	448461,5	578726,4	623978,9
Кількість капітальних інвестицій у ільське господарство, лісове господарство та рибне господарство, млн. грн	64243,3	66104,1	59129,5
Частка капітальних інвестицій у сільське господарство у загальній структурі капітальних інвестицій, %	14,3	11,4	9,5

Джерело: побудовано авторами з використанням [3].

Незважаючи на зростаюче значення агропродовольчого сектору у структурі ВВП України, за досліджуваній період (з 2017 по 2019 роки) спостерігалось зменшення частки капітальних інвестицій у сільське господарство у загальній структурі капітальних інвестицій в Україні. На думку вітчизняних учених [2], для активізації інвестиційної діяльності в сільському господарстві, підвищення його інвестиційної привабливості та залучення інвестицій доцільно здійснити заходи щодо:

- стимулювання інвестиційної діяльності виробників за рахунок власних і позикових коштів та сприяння залученню ними зовнішніх інвестицій;
- підтримки інвестицій на поверненій основі в придбання нової техніки, племінних тварин і будівництва тваринницьких об'єктів;

- розвитку тваринницьких племпідприємств, сортовипробувальних, сортодослідних, навчальних, наукових, дорадницьких, агроконсалтингових та інших закладів і установ бюджетної сфери;
- активізації організаційних та інших заходів із залучення агроформуваннями іноземних інвестиційних ресурсів та усунення перешкод у їх діяльності з дотриманням національних інтересів, сприяння залученню великими національними агроформуваннями інвестиційних ресурсів на міжнародних фондових, кредитних та інших фінансових ринках;
- надання депресивним сільським регіонам статусу територій пріоритетного розвитку прийняттям відповідного законодавства і встановлення пільг для інвесторів та ін.

Важливим джерелом інвестицій в економіку України залишаються кошти, що надходять від іноземних інвесторів. Розглянемо динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку України в табл.2.

Таблиця 2 – Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України

Прямі іноземні інвестиції	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Внутрішні потоки ПІІ (млн. дол. США)	2,6	2,355	3,07
Акумуляовані ПІІ (млн. дол. США)	43,3	44,34	48,91
Кількість інвестицій Greenfield*	67	85	48
Вартість інвестицій Greenfield (млн. дол. США)	1,63	3,239	1,421

Джерело: побудовано авторами з використанням [4].

Примітка: * Грінфілд інвестиції - це форма прямих іноземних інвестицій, коли материнська компанія відкриває нове підприємство в іноземній країні шляхом будівництва нових виробничих потужностей з нуля.

Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України демонстрували негативні тенденції, що проявилися не лише у скороченні абсолютної кількості залучених інвестиційних коштів, але і у зменшенні кількості проектів із будівництва нових виробничих потужностей з нуля. У даній ситуації для пошуку відповіді на питання про причини такого скорочення доцільним буде дослідити показники, що характеризують інвестиційний клімат в державі. Розглянемо порівняння країн щодо інвестиційного клімату та захисту інвесторів в табл.3.

Таблиця 3 – Порівняння країн щодо інвестиційного клімату та захисту інвесторів

Порівняння країн щодо інвестиційного клімату та захисту інвесторів	Україна	Центральна та Східна Азія	США	Німеччина
Індекс прозорості транзакцій *	8,0	7,0	7,4	5,0
Індекс відповідальності менеджера **	2,0	5,0	8,6	5,0
Індекс влади акціонерів ***	6,0	6,0	9,0	5,0

Джерело: побудовано авторами з використанням [4].

Примітка: * Чим більший індекс, тим прозорішими є умови операцій. ** Чим більший індекс, тим більше менеджер несе особисту відповідальність. *** Чим більший індекс, тим легше буде акціонерам вжити юридичних заходів.

Таким чином, за індексом прозорості транзакцій Україна демонструє лідерство у порівнянні з усіма досліджуваними групами країн. За індексом відповідальності менеджера, на жаль, Україна посідає позицію аутсайдера при порівнянні із досліджуваними групами країн. За індексом влади акціонерів Україна отримує оцінку вище середньої, що свідчить про наявність достатнього потенціалу для вдосконалення даного показника. Отже, основними активами української економіки в процесі залучення іноземних інвестицій є:

- наявність масштабного споживчого ринку;
- наявність недорогої кваліфікованої робочої сили;
- зацікавленість уряду у покращенні ділового клімату шляхом реформування банківського сектору;
- пільговий доступ до європейського ринку, завдяки Угоді про асоціацію з ЄС;
- якісна система освіти;
- вигідне географічне розташування;

- добре розвинена транспортна інфраструктура;
- потужна міжнародна фінансова підтримка;
- багаті природні ресурси та ін.

У той самий час до слабких сторін української економіки на шляху до залучення іноземних інвестицій належать:

- недосконалість законодавчої бази;
- високий державний борг;
- нестабільність економіки із високими темпами інфляції;
- значна бюрократизація державного управління та ін.

Таким чином, в останні роки Україна намагається поліпшити свій діловий клімат та залучити іноземних інвесторів, що підтверджується десятками законів, прийнятих урядом з цього приводу, включаючи декілька програм стимулювання (включаючи п'ятирічну пільгу щодо податку на інвестиції понад 10 мільйонів доларів США на масштабні приватизаційні проекти, позики зі зниженими процентними ставками для МСП, вищі норми амортизації основних фондів тощо). За послідовної державної політики стимулювання іноземних інвестицій в Україні є шанс створити сприятливе поле для розвитку бізнесу, включаючи агропродовольчий сектор, що матиме позитивний вплив на економічні процеси в цілому та продовольчу безпеку зокрема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кісіль М. І. Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства України в стратегічній перспективі. *Вісник аграрної науки*. 2018. №1(778). С. 78-82.

2. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства України на період до 2020 року/Ю.О. Лупенко, М.Я. Дем'яненко, М.І. Кісіль та ін.]; за ред. Ю.О. Лупенка та М.І. Кісіля. — К.: ННЦ ІАЕ, 2012. — 74 с.

3. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 22.12.2020).

4. Foreign direct investment (FDI) in Ukraine. URL: <https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/ukraine/investment> (дата звернення: 22.12.2020).

Бурковська Анна Іванівна, асистент кафедри менеджменту та маркетингу, Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, e-mail: anna.burkovskaya12@gmail.com

Бурковська Алла Валентинівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, e-mail: allaburkovskaya2010@gmail.com

Burkovska Anna I. – assistant of the Department of Management and Marketing, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, e-mail: anna.burkovskaya12@gmail.com

Burkovska Alla V. – PhD, Associate Professor of Finance, Banking and Insurance Department, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, e-mail: allaburkovskaya2010@gmail.com